

per a tots aquells interessats en la cultura popular romànica que, de segur, obrirà nous camins en la investigació paremiològica.

Sílvia J. PÍNTER SOLER
IES Beatriu Civera

GIMENO, Francisco M. / GOZALBO, Daniel / TRENCHS, Josep (ed.) (2009): *Ordinacions de la Casa i Cort de Pere el Cerimoniós*. València: Universitat de València; Acadèmia Valenciana de la Llengua, 285 p.

Es tracta d'un llibre molt ben editat materialment i ben interessant per dos aspectes: en primer lloc pel valor del text, tant des del punt de vista històric com del lingüístic, però també per la singularitat i les vicissituds històriques del còdex d'on prové.

En el pròleg Albert Hauf es refereix al rei Pere, II de València, III de Catalunya (com a comte de Barcelona, més precisament) i IV d'Aragó, conegut amb l'epítet «el Cerimoniós», reorganitzador de la cancelleria reial, origen i motiu d'aquest llibre.

En l'«Estudi Introductor» Francisco B. Gimeno Blay explica en primer lloc la història, ben curiosa, del còdex. Es tracta del manuscrit original i normatiu, és a dir del *manuscrit d'autor*, o manuscrit original, que el rei revisava personalment, i del qual parteixen tots els altres d'aquesta obra. Es trobava per aquest motiu a l'Arxiu Reial de Barcelona, després dit Arxiu de la Corona d'Aragó, fins que el 1787, és a dir en plena època borbònica absolutista, el ministre d'Estat comte de Floridablanca el reclamà insistentment, i el 25 de novembre d'aquest any «eixia de l'Arxiu Reial de Barcelona el manuscrit original de les *Ordinacions* en direcció a Madrid, des d'on no tornaria mai més» (p. 21).

Però aquest manuscrit no romangué a cap arxiu oficial de Madrid, sinó que fou regalat a un altre polític, Manuel Godoy, «qui el rebé amb anterioritat a l'any 1803» (p. 22), és a dir, va passar a mans privades. Durant els segles XIX i XX molts erudits, com Pròsper de Bofarull i Francisco Sevillano Colom, el cercaren infructuosament, però, per sort, i de manera que no s'explica, quasi diríem que miraculosament, aquest manuscrit va aparèixer a la Universitat de València. Aquesta darrera destinació deu ser la que justifica que aquest llibre sigui inclòs precisament en una col·lecció de «fonts històriques valencianes».

L'«Estudi Introductor» té a continuació una part titulada «Un llibre miscel·lani. Anàlisi del contingut textual» en què es descriu les diverses obres que es van anar afegint durant l'època moderna al volum original de les *Ordinacions*, s'analitza detingudament el contingut i el caràcter preceptiu d'aquestes, sobretot en relació amb el seu original llatí, les *Leges palatinae*, i finalment, sota el títol «Un llibre registre medieval. Anàlisi codicològica i gràfica», es descriu detalladament el còdex, algunes pàgines del qual són reproduïdes com a il·lustració, i els criteris filològics de l'edició.

Després de la introducció ve l'edició crítica del text, feta amb tot rigor i amb l'aparat crític pertinent. L'obra consta de dues parts, una més extensa i primordial que comprèn les «ordenacions fetes per lo molt alt senyor En Pere Terç, rei d'Aragó, sobra lo regiment de tots los oficials de la sua cort»; i una segona part, a manera d'apèndix, de les «ordinacions con los reys e reynas d'Aragó se consagren e·s coronen».

Serveixen aquestes línies per a testimoniar la importància d'aquest llibre en molts aspectes: antropològic, historicosocial, jurídic, i per a nosaltres, sobretot, lingüístic, perquè una obra com aquesta aporta de primera mà un material enorme per a conèixer el català “oficial” o cancelleresc de la primera meitat del segle XIV. Només cal dir que poques cultures (i llengües) europees de l'època disposen d'una de semblant.

Josep MORAN
Universitat de Barcelona
Institut d'Estudis Catalans